

Een Ecotopia van God

verkondiging Jesaja 11: 1-10

Graag laat ik dit schilderij aan je zien. Zoals je ziet is het gemaakt bij het Bijbelgedeelte van vanmorgen. Het is rond 1830 geschilderd door Edward Hicks, een Amerikaanse volksschilder. Artistiek is het niet zo heel bijzonder – let op de sippe leeuw. Hicks was ook dominee, wellicht lag het daaraan. Hij was zo gebiologeerd door dit Bijbelgedeelte dat hij het maar liefst 62 keer geschilderd heeft.



Je ziet de wolf en het lam, de adder en het kind, de leeuw naast het kalf. Tutu zei daarover: maar dan moet die leeuw wel eerst vegetariër worden. Het verbeeldt de totale sjalom. Dieren die vanuit hun natuur elkaar naar het leven staan, leven vredig met elkaar. Roofdier en prooi hebben vrede met elkaar gesloten. Maar ook de verhouding tussen mens en dier is volledig harmonieus: het kindje speelt met een adder. Je zou het een ecotopia kunnen noemen. Jesaja laat ons een plaatje zien van de toekomst van de schepping. Dat is de toekomst die ons te wachten staat. Het lijkt te mooi om waar te kunnen worden. Maar die vrede gaat ook over mensen onderling. Links op het schilderij staan mensen afgebeeld.

Je ziet de Engelsman William Penn in gesprek met Lenape-indianen. Hij vraagt toestemming om op hun land te wonen en leert hun taal. Daarin is hij heel anders dan de andere kolonisten. Hij wil eerlijk met oorspronkelijke bewoners omgaan. Hij is uit op een vreedzame relatie, gebaseerd op wederzijds respect. Hicks vertelt door die twee scènes op de voor- en achtergrond: vrede is niet alleen toekomstmuziek, het begint nu. Maar dan komt de vraag waar we niet omheen kunnen: hoe dan?

Jesaja begint bij een stronk, een omgehakte boom. Daar zit een oordeel in. Achaz vertrouwt niet op God maar op politieke deals. Zijn eigen lijfsbehoud staat voorop. Het gevolg is dat God het koningshuis omhakt. Zo eindigt leiderschap dat zichzelf dient. En dat is pijnlijk herkenbaar. We zien het om ons heen. We zien het in onszelf.

Maar er is ook hoop. Jesaja ziet voor zich dat uit die stronk een nieuwe loot zal opschieten, een nieuwe telg uit dit koningshuis. Dan komt er een soort profielschets van deze leider. De Geest van de Heer rust op hem. Hij blinkt uit in verstandig beleid. Hij heeft diep ontzag voor God. Hij is niet gevoelig voor de sterkste, maar juist voor de positie van de zwakken. Vergis je niet: het is geen doetje. Kwaadwillenden onthult hij. Met een mooi beeld zegt Jesaja: Hij draagt de gerechtigheid als een riem om zijn middel, de trouw als een gordel op zijn heupen. Dat is het beeld van deze nieuwe koning.

In onze tijd verlangen veel mensen naar sterke leiders, naar iemand die 'even orde op zaken stelt', liefst op een manier die past bij hún belangen. Maar laten we eerlijk zijn: dat soort leiders laten bijna altijd slachtoffers achter. Deze koning is totaal anders. Zijn enige belang heet: vrede op grond van gerechtigheid.

Jesaja laat ons een plaatje zien van wat zulk leiderschap uitwerkt: totale harmonie tussen dieren en mensen. Een baby'tje dat speelt bij het hol van een giftige slang. Maar ook tussen mensen onderling. Het klinkt wellicht pikant uit mijn mond, maar geregeld is de mens voor de mens een wolf. Zo is het niet bedoeld. Iemand heeft eens gezegd: 'Niet voor niets spreken we over mensdóm en dierenrijk.'

Wij lopen het gevaar – ik loop het gevaar – dat ik de huidige wereld, met alle onmin, als normaal ga beschouwen. Je went eraan. Dat heeft ook iets van overleving. Je kunt je niet overal door laten raken; je zou geen leven hebben. Maar Jesaja laat zien: dit is niet normaal. Zijn visioen is als contrastvloeistof. Het laat zien wat er allemaal mis is, en dat het misschien wel erger is dan we dachten. Ons geloof zegt niet: het valt allemaal wel mee. Hoe feller het licht, hoe meer smerigheid je ziet. Maar we kunnen het onder ogen zien omdat profeten als Jesaja ons vertellen: het kwaad heeft het laatste woord niet.

Het christelijk geloof is veelomvattend. Maar als je het moet samenvatten, kom je uit bij: het goede nieuws van de vrede, het evangelie van de vrede. God is een God van vrede. Jezus is de Vredevorst. En vrede is een vrucht van de heilige Geest. Alles laat zich samenvatten in dit ene woordje: sjalom - harmonie, bloei, heelheid, rust, tot je recht komen, vrede.

Dit evangelie van de vrede stelt ons in staat de wereld van nu, met alle onheil, volstrekt serieus te nemen en tegelijk niet te accepteren dat het altijd zo zal blijven. Het is namelijk niet normaal. Dat evangelie van de vrede maakt ons creatief om, al is het maar in ons eigen kleine hoekje, te zoeken naar die sjalom. Het christelijk geloof denkt van het einde naar het begin. Dat einddoel is vrede. Daar is alles voor bestemd. Vanuit dat doel bidden we, denken we, werken we... Huilen we ook, maar niet zoals mensen zonder hoop.

Jesaja laat ons een plaatje zien van dat einddoel: 'Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil.' Waarom is dat dan zo? En waarom nu nog niet? Dat zit in de kennis van de Heer die de hele aarde vervult. De kennis van God maakt dat je geen kwaad in de zin hebt. In de Bijbel is kennis meer dan 'feiten weten over'. Kennis van God is dat je kennis hebt aan God — dat heeft iets intiems. Het gaat om de omgang met de God van de vrede, in gebed en stilte. Hoe kun je een mens van vrede worden? Door steeds connectie te maken met de Vredevorst.

Kijk nog eens naar dat schilderij: naast de leeuw zweeft dat kind. De schilder doelt op Jezus Christus. Hij is de nieuwe loot die uit die stronk opschiet. Hij is de leider die de wereld echt nodig heeft. Maar let wel, deze leider is een kind. Hij zet een kruis door al onze leiderschapsconcepten. Hij doorbreekt al onze ideeën over macht. Dat is confronterend, maar ook onze redding.

Tot slot. In de cursus 'Aan het woord!' stellen we altijd een simpele maar scherpe vraag: Waartoe nodigt God jou uit in deze tekst? Dat is ook nu de vraag. Als jij naar het eindplaatje van Jesaja kijkt, waartoe nodigt God je uit? Wat zegt God tegen jou vanmorgen?

Amen.